

महाराष्ट्र शासन  
गृहनिर्माण विभाग  
शासन निर्णय क्रमांक - धापुप्र-२०२४/प्र.क्र. १२४/झोपसु  
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.  
दिनांक - ०४ ऑक्टोबर, २०२४.

- वाचा :- (१) शासन निर्णय, गृहनिर्माण विभाग, क्रमांक: झोपुयो २००३/प्र.क्र.१८९/ झोपसु-१अ,  
दिनांक ४ फेब्रुवारी, २००४  
(२) शासन निर्णय, गृहनिर्माण विभाग, क्रमांक - धापुप्र-२०१८/प्र.क्र. ९०/झोपसु,  
दिनांक ०५ नोव्हेंबर, २०१८  
(३) शासन निर्णय, गृहनिर्माण विभाग, क्रमांक - धापुप्र-२०२२/प्र.क्र. ८७/झोपसु,  
दिनांक २८ सप्टेंबर, २०२२.  
(४) शासन निर्णय, गृहनिर्माण विभाग, क्रमांक-धापुप्र-२०२२/प्र.क्र.१२३/झोपसु,  
दिनांक १३ जुलै, २०२३.  
(५) मा. मंत्रिमंडळ बैठक दिनांक ०५/०२/२०२४  
(६) मा. मंत्रिमंडळ बैठक दि. ३०/०९/२०२४ च्या बैठकीत झालेला निर्णय.

**प्रस्तावना :-**

धारावी पुनर्विकास प्रकल्पाकरिता भाडेतत्वावर देण्यात येणाऱ्या घरांच्या बांधकामाकरिता केंद्र शासनाच्या मालकीच्या मिठागराच्या एकूण २८३.४ एकर जमिनी धारावी पुनर्विकास प्रकल्पामधील भाडेतत्वावरील घरांच्या बांधकामाकरिता हस्तांतरित करण्याबाबत केंद्र शासनास विनंती करण्याच्या प्रस्तावास दिनांक ०५/०२/२०२४ रोजी झालेल्या मा. मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत मान्यता देण्यात आली.

त्यानुसार राज्य शासनाने केंद्र शासनास त्यांच्या अंतर्गत धोरण-२०१२ नुसार दिनांक ०६ फेब्रुवारी, २०२४ रोजीच्या पत्रान्वये Arthur Salt Works Land, Jenkins Salt Works Land, JamaSp Salt Works Land येथील २५५.९ एकर जमीन हस्तांतरित करण्याबाबत सचिव, उद्योग व व्यवसाय मंत्रालय, नवी दिल्ली तसेच Agar Sulemansha land येथील २७.५ एकर जमीन हस्तांतरणाकरिता सचिव, गृहनिर्माण व शहरी कार्य मंत्रालय व सचिव महसूल, नवी दिल्ली यांना विनंती केली होती.

त्यास अनुसरून वित्त मंत्रालय राजस्व विभाग, केंद्रीय अप्रत्यक्ष कर एवं सीमा शुल्क, भारत सरकार यांनी त्यांच्या दिनांक ०१ मे, २०२४ च्या पत्रान्वये Agar Sulemansha land मिठागराची २७.५ एकर जमीन केंद्र शासनाला आवश्यक असल्याने ती धापुप्रा/झोपुप्रा यांना हस्तांतरित करण्याची विनंती अमान्य केली आहे.

केंद्र शासनाने भारत सरकारच्या मालकीच्या मिठागराच्या जमिनीच्या हस्तांतरणासाठी दि.२४.०१.२०१२ च्या अंतर्गत धोरणात बदल करून दिनांक २३ ऑगस्ट, २०२४ रोजी सुधारित अंतर्गत धोरण- २०२४ निर्गमित केले आहे. त्यानुसार धारावी पुनर्विकास प्रकल्पाकरिता भाडेत्वावरील घरांच्या बांधकामाकरिता आवश्यक असणाऱ्या मिठागराच्या जमिनी केंद्रशासनाकडून ९९ वर्षांच्या भाडेपट्टा करारावर घेण्यासाठी सुधारीत अंतर्गत धोरण - २०२४ (IPG-२०२४) विचारात घेऊन सुधारीत प्रस्ताव राज्यशासनाने केंद्र शासनास सादर करावा, असे केंद्र शासनाने त्यांच्या दिनांक ११ सप्टेंबर, २०२४ रोजीच्या पत्रान्वये राज्य शासनास कळविले आहे. केंद्रशासनाने निर्गमित केलेल्या मिठागराच्या जमिनीच्या हस्तांतरणाबाबतच्या मार्गदर्शक सूचनांचा विचार करता, उपजिल्हाधिकारी, धापुप्रा/झोपुप्रा, मुंबई यांनी मुख्य कार्यकारी अधिकारी, धापुप्रा/झोपुप्रा यांच्या मान्यतेने दिनांक १६ सप्टेंबर, २०२४ च्या पत्रान्वये शासनास प्रस्ताव पाठविला आहे.

सदरील प्रस्तावाच्या अनुषंगाने IPG-२०२४ अन्वये मिठागराच्या जमिनी हस्तांतरीत करण्याबाबतचा सुधारीत हमीपत्रांसह केंद्र शासनास पाठवावयाच्या प्रस्तावास मा. मुख्यमंत्री यांची मान्यता घेऊन ते केंद्र शासनास पाठविण्यात यावे व त्यानंतर मा. मंत्रिमंडळाच्या लगतच्या होणाऱ्या बैठकीत सदर प्रस्ताव सादर करून मा. मंत्रिमंडळाची कार्योत्तर मान्यता घ्यावी, असे मा. मुख्यमंत्री यांनी मा. अपर मुख्य सचिव (गृहनिर्माण) यांना आदेश दिले. त्यानुसार दिनांक ३० सप्टेंबर, २०२४ रोजी झोलेल्या बैठकीत मा. मंत्रिमंडळाने सदर प्रस्तावास कार्योत्तर मंजूरी दिली आहे. त्याप्रमाणे सदर प्रस्तावास कार्योत्तर मंजूरी देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

#### शासन निर्णय :-

केंद्र शासनाच्या मालकीच्या खालील तक्त्यातील नमूद केलेल्या एकूण २५५.९ एकर मिठागराच्या जमिनी भाडेपट्टा कराराद्वारे धारावी पुनर्विकास प्रकल्पामधील भाडेत्वावरील घरांच्या बांधकामाकरिता राज्य शासनाकडे हस्तांतरीत करण्याबाबत केंद्र शासनाला दिनांक १८ सप्टेंबर, २०२४ रोजी सादर केलेल्या शासन पत्र, अर्ज व राज्य शासनाने द्यावयाचे ४ हमीपत्र यांस खाली नमूद केलेल्या अटी व शर्तीच्या अधीन राहून कार्योत्तर मंजूरी देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	जमिनीचे नाव	सि. टी. एस क्रमांक	जमिनीचे क्षेत्रफळ
१.	Arthur Salt Works Land	मौजे कांजुर ८५३व ६५७	१२०.५ एकर
२.	Jenkins Salt Works Land	६५७ (कांजूर) व ७३० (भांडूप)	७६.९ एकर
३.	JamaSp Salt Works Land	मौजे मुलुंड १३००, १३१३, १३१८, १३१९, १२९१ व १२९९	५८.५ एकर
एकूण क्षेत्रफळ			२५५.९ एकर

## २. अटी व शर्ती :-

- १) अ) हमीपत्रामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे सदर जमीन अधिग्रहणाकरीता त्या जमीनीची येणारी रक्कम विशेष हेतू कंपनीकडून राज्य शासन वसूल करेल व ती रक्कम केंद्र शासनास अदा करेल .  
ब) संबंधीत मिठागराच्या जमीनीवर काम करणारे कामगार यांच्या पुनर्वसनाकरीता होणारा खर्च आणि सदर जमीनीच्या अधिग्रहणाकरीता लागणारा इतर अनुषंगीक खर्च विशेष हेतू कंपनी (SPV) करेल.  
क) सदर जमिनीबाबत उद्भवणारी न्यायालयीन प्रकरणे व इतर कायदेशीर बाबी या धारावी पुनर्विकास प्रकल्पामार्फत हाताळण्यात येतील .  
ड) सदर जमिनीचा वापर भाडेतत्वावरील घरांसाठी, झोपडपट्टी पुनर्वसन प्रकल्पासाठी घरे, परवडणारी घरे व आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत घटकांसाठी करण्यात येईल व त्याची जबाबदारी धारावी पुनर्विकास प्रकल्पाची राहिल.  
२) मिठागराच्या जमिनी भाडेपट्टा करारान्वये राज्यशासनाकडे हस्तांतरीत करण्यासाठी केंद्र शासनासोबत भाडेपट्टा करार करण्यास अपर मुख्य सचिव (गृहनिर्माण) यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या [www.maharashtra.gov.in](http://www.maharashtra.gov.in) या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२४१००४१२३६२२१४०९ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सु.बा. तुंबारे)  
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव व सचिव
३. मा. सभापती, विधान परिषद/मा. अध्यक्ष, विधानसभा
४. मा. विरोधी पक्षनेता, विधान परिषद/मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा
५. मा. सर्व विधानसभा आणि विधान परिषद सदस्य
६. मा. मुख्य सचिवांचे सह सचिव
७. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र-१, मुंबई
८. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र-२, नागपूर.

९. मा. महाअधिवक्ता, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई.
१०. शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव.
११. मुंबई महानगर प्रदेश क्षेत्रातील सर्व महानगरपालिका आयुक्त,
१२. महानगर आयुक्त, मुंबई महानगर व प्रदेश विकास प्राधिकरण, वांद्रे (पूर्व), मुंबई
१३. उपाध्यक्ष व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण, गृहनिर्माण भवन, वांद्रे (पूर्व), मुंबई -५१
१४. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, मुंबई.
१५. मुख्य कार्यकारी अधिकारी तथा विशेष कार्य अधिकारी, धारावी पुनर्विकास प्रकल्प, गृहनिर्माण भवन, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-५१
१६. जिल्हाधिकारी, मुंबई शहर/मुंबई उपनगरे जिल्हा
१७. मुख्य अधिकारी, मुंबई गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ, गृहनिर्माण भवन, वांद्रे (पूर्व)मुंबई / झो. प. सु. मंडळ / मु.इ.दु.व पु. मंडळ .
१८. अपर जिल्हाधिकारी (अति/निष्का) मुंबई शहर/पश्चिम उपनगर/पूर्व उपनगरे
१९. मा. मंत्री, गृहनिर्माण महोदयांचे खाजगी सचिव.
२०. गृहनिर्माण विभागातील सर्व सहसचिव/उपसचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी.
२१. सर्व कार्यासने गृहनिर्माण विभाग
२२. निवड नस्ती (झोपसु).